

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የማዕድን ሚኒስቴር

የ2015 በጀት ዓመት ሂሳብ

ኦዲት ሪፖርት

**ሚያዝያ 2016
አዲስ አበባ**

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

የማዕድን ሚኒስቴር

የ2015 በጀት ዓመት የሂሳብ አዲት ሪፖርት

ማዕድን ሚኒስቴር የተመደበለትን የመደበኛ በጀት በፋይናንስ አዋጁ፣ ደንብ እና በተከታታይ በወጡ መመሪያዎች መሰረት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም የሂሳቡ በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሰረት መያዙንና የመንግሥት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ ከዚህ ሪፖርት ጋር የተያያዙትን የ2015 በጀት ዓመት የሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን አዲት አድርገናል።

ሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የማዕድን ሚኒስቴር ሥራ አመራር ሲሆን፤ የሂሳብ ሪፖርቶችን አዲት በማድረግ ሙያዊ የአዲት አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና አዲተር መሥሪያ ቤት ኃላፊነት ነው።

አዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና አዲተር መሥሪያ ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመሥሪያ ቤታችን በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የዓለም አቀፍ አዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግና የዋና አዲተር መሥሪያ ቤትን የአዲት ሥልት በመከተል ነው። እነዚህን የአዲት ደረጃዎች መከተል አዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ የአዲት አስተያየት ለመስጠት ያስችለናል።

አዲታችን፡-

- በሂሳብ ሪፖርቶች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙና አዲት ማከናወንን፤
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ ሪፖርቶች ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፤

- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዛዘንን ያጠቃልላል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውነናል፡፡

ከዚህም በተጨማሪ አዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑንና በናሙና አዲት ማከናወንን ይይዛል፡፡

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት የማዕድን ሚኒስቴር ያቀረባቸው የሂሳብ ሪፖርቶች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በሚኒስቴሩ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው፡፡

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው፡፡

የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የሂሳብ ሪፖርቶች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል፡፡

- ◆ የሂሳብ ማመዛዘኛ፣
- ◆ የገቢ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ◆ የመደበኛ ወጪ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ◆ የተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ◆ የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ◆ የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፣

ለአዲት አስተያየቱ መሰረት የሆኑት ጉዳዮች፤

የሚኒስቴር መ/ቤቱ የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና

የተሰበሰበው ገቢ፣ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡-

1. በመንግሥት የክፍያ መመሪያ ቁጥር 4/2003 ተራ ቁጥር 14/4 ላይ ክፍያ ለሚፈጸምባቸው ወጪዎች ተገቢው ሰነድ መቅረብ እንዳለበት ይገልጻል፡፡ ሆኖም በመ/ቤቱ በተለያዩ ቀናትና የወጪ ሻውቸር ወጪ ለሆነው የሥልጠና እና የተለያዩ ወጪዎች ክፍያ ሲፈጸም

- ውል ያልቀረበ መሆኑ፤
- የክፍያ ደረሰኝ ኮፒ መሆኑ፤
- የወጪ መጠየቂያ ደብዳቤው ኮፒ መሆኑ፤
- ይሳተፋሉ የተባሉት ሰዎች እና የተሳተፉት ሰዎች ስም የተለያየ መሆኑ ፤
- የተሳታፊዎች አቴንዳንስ ቀን የሌለው መሆኑ፤
- ስልጣኞች ገንዘቡን ስለመውሰዳቸው ማረጋገጫ አለመኖሩ ፤

በአጠቃላይ በድምሩ ብር 5,719,611.76 በወጪ ለተመዘገበው ሂሳብ የተሟላ ማስረጃ ባለመቅረቡ የወጪውን ትክክለኝነት ለማረጋገጥ ያልተቻለ መሆኑ፤

2. የፌዴራል መንግሥት ገንዘብ ክፍያ መመሪያ ቁጥር 4/2003 ተራ ቁጥር 10 የመንግሥት ሠራተኞች የደመወዝ አከፋፈል ደመወዝ ክፍያ ከመፈጸሙ/ወጪ ከመደረጉ በፊት መከናወን ካለባቸው ጥንቃቄዎች ከተራ ቁጥር 1 እስከ 10 በተገለጸው መሰረት መፈጸሙ አዲት ሲደረግ፡-

➤ በሰኔ ወር ለ15 የመ/ቤቱ ሠራተኞች ላልሆኑ ደመወዝ ብር 88,221.50 የተከፈለ መሆኑ፤

3. በቀን 22/07/2015 በወጭ ማስመስከሪያ ቁጥር 00013266 ለ 2 ሠራተኞች ብር 5,985.00 አለ አግባብ ውሎ አበል የተከፈለ መሆኑ፤

4. በፌዴራል መንግስት መስሪያ ቤቶች የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 አንቀጽ 8 ንዑስ አንቀጽ 4 መሰረት የተሰብሰበ ሂሳብ አያያዝ

በቂ ማስረጃ ሲቀርብለት ብቻ በተሰባሳቢ ሂሳብነት መያዝ እንዳለበት ይገልጻል፡፡ ይሁን እንጂ ሚ/ር መ/ቤቱ ባቀረበው የተሰባሳቢ ሂሳብ ሪፖርት በድምሩ ብር 41,282.73 ከማን እንደሚሰበሰብ ማስረጃ ያልቀረበለት መሆኑ፤

5. የፌዴራል መንግስት የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 አንቀጽ 5 በንዑስ አንቀጽ ሀ «ማናቸውም ክፍያ የሚፈጸምባቸው ሂሳቦች ተከፋይ ሂሳብነታቸውን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ሲቀርብና ስልጣን ባለው አካል ሲፈቀድ ብቻ በተከፋይ ሂሳብ መያዝ እንዳለበት» ይገልጻል ፡፡ ሆኖም መ/ቤቱ ሰኔ 30/2015 ዓ.ም ባቀረበው የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት ላይ በድምሩ ብር 29,942,254.79 መቼ እንደተመዘገበ እና ለማን እንደሚከፈል ማስረጃ ባለመቅረቡ የተከፋይ ሂሳቡን ትክክለኛነት ማረጋገጥ ያልተቻለ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ከላይ በተገለፁት ጉልህና መሠረታዊ ሁኔታዎች የተነሳ የሚኒስቴሩ የሂሳብ መግለጫዎች ሰኔ 30 ቀን 2015 ዓ.ም የተመለከተውን የፋይናንስ አቋም እና የበጀት ዓመቱን የሥራ እንቅስቃሴ በኢትዮጵያ መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ እንዲሁም የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት ትክክለኛውን ገጽታ ለማሳየቱ አስተያየት ለመስጠት አያስችልም፡፡

ምንም እንኳን ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፣ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

I. ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች (Emphasise Matters)

- 1.1 በቀረበው የተሰባሳቢ ሂሳብ ሪፖርት የእርጅና ዘመን ትንታኔ ላይ የሰነድ የቆይታ ጊዜ ከ1988 እስከ 1994 እና 1995 እስከ 2014 በጥቅል በመጠቀሱ እና ገንዘቡም ወጪ የሆነበት ቀን በሰነዱ ዕድሜ ትንታኔ ላይ በዝርዝር ባለመገለጹ ብር 16,266,756.54 ተሰባሳቢ ሂሳብ የቆይታ ጊዜውን ለማወቅ ያልተቻለ መሆኑ፤

1.2 የፌዴራል መንግሥት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 2/2003 ክፍል ሶስት አንቀጽ 12(1) ማንኛውም የመንግሥት መሥሪያ ቤት ለበጀት ዓመቱ የተፈቀደለትን የመደበኛ ሆነ የካፒታል በጀት አጠቃቀም በሚገባ መቆጣጠር እንዳለበት ይገልጻል። በዚህ መሰረት ጽህፈት ቤቱ በጀቱን የሚቆጣጠር መሆኑን ለማረጋገጥ ለ2015 በጀት ዓመት በየበጀት ፕሮግራሞች ለየሂሳብ ኮዶች የተፈቀደው የወጪ በጀት ሥራ ላይ ከዋለው ጋር ሲነጻጸር ከ10% በላይ፡-

➤ ከመደበኛ በጀት ብር 5,391,909.92

➤ ከካፒታል በጀት ብር 22,953,810.97 ሲሆን

በድምሩ ብር 28,345,720.89 ሥራ ላይ ያልዋለ መሆኑ፤

1.3 የጠቅላይ ሚኒስቴር ጽ/ቤት ነሐሴ 11 ቀን 2011 ዓ.ም የከፍተኛ የመንግስት ኃላፊዎች የትምህርትና ሥልጠና አፈጻጸም መመሪያ አንቀጽ 6 የከፍተኛ የመንግስት ኃላፊ በአገር ውስጥ ይሁን በውጪ በትምህርት ወይም በስልጠና ከስራ ገበታው ሲለይ ሲጠቀምበት የነበረውን የመንግስት መኪኖች በሙሉ ያስረክባል ይላል። ነገር ግን የቀድሞው የማዕድን ሚኒስቴር ሚኒስትር ሲጠቀሙበት የነበረውን ኮድ 4-30136 v8 መኪና ያልተመለሰ መሆኑ፤

ታውቋል።

II የሀገራዊ ጉዳዮች (Compliance Matters)

2.1 ስለመንግስት ግዥና ንብረት አስተዳደር ሰኔ 2002 በወጣው መመሪያ አንቀጽ 24 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ወዲያውኑ ጥቅም ላይ የሚውሉ ወይም በጅምላ ሊገዙ ያልቻሉ ግዥዎች በዋጋ ማወዳደሪያ የግዥ ዘዴ መፈጸም እንዳለባቸው ይገልጻል። ሆኖም መ/ቤቱ ለሁለት መቶ ሰራተኞች በገልማ አባገዳ የአዳራሽ ኪራይ እና የሻይ ቡና መስተንግዶ ብር 210,882.56 አገልግሎት ግዥ ያለውድድር በቀጥታ ግዢ የፈጸመ መሆኑ፤

2.2 ፌዴራል መንግስት የግዥ አፈጻጸም መመሪያ ክፍል 4 የተፈቀዱ የግዢ ዘዴዎች በሚለው ሥር አንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 2 በአዋጁና በመመሪያው በተፈቀደው ሁኔታ ካልሆነ በስተቀር የመንግስት መ/ቤቶች ማናቸውንም ግዥ በግልፅ የጨረታ ዘዴ መፈጸም እንዳለባቸው ያመለክታል። አንቀጽ 24 ንዑስ አንቀጽ 2 በዚህ አንቀጽ ለመጠበቅ ሲባል የመንግስት መ/ቤቶች በአንድነት ሊፈፀሙ የሚገባቸውን ግዥዎች ከፋፍሎ መግዛት አይኖርባቸውም ይላል። ይሁን እንጂ ሚኒስቴሩ የጎማ ዕቃዎች ግዥ በዕቅድ በመያዝ ተመሳሳይ ፍላጎቶችን በአንድ ላይ በመመሪያው መሰረት ግዥ መፈጸም ሲገባው በመከፋፈል በተለያየ የወጪ ሰነድ በአንድ ቀን በ(13/04/2015) ሁለት ጊዜ በድጋሚ በተለያየ የወጪ ሰነድ በአንድ ቀን በ(21/06/2015) ሁለት ጊዜ በደንቡ የተቀመጠውን በዋጋ ማቅረቢያ የሚፈጸሙ ግዢዎች የገንዘብ መጠን እንዳይበልጥ በመከፋፈል በአጠቃላይ ብር 1,185,289.83 በዋጋ ማቅረቢያ የግዥ ዘዴ የተፈጸመ መሆኑ፤

2.3 የፌዴራል መንግስት የውስጥ ቁጥጥር ደረጃዎች መመሪያ ቁጥር 8/2003 አንቀጽ 7 ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ የማጭበርበር ወይም የስህተት ስጋቶችን ለመቀነስ በአንድ ሰው በመከወናቸው ምክንያት ለጥፋትና ለስነ ምግባር ችግር ሊጋለጡ የሚችሉ ስራዎችና ኃላፊነቶች በተለያዩ ሰዎች መሰራት እንዳለባቸው በሚያዘው መሰረት በመ/ቤቱ የማዘጋጀት፣ የማረጋገጥ እና የማጽደቅ ስራዎች በተለያዩ ሰዎች የሚከናወን እና የሚፈረም ስለመሆኑ በተጨማሪም በፌዴራል መንግሥት መ/ቤቶች የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 አንቀጽ 8/2ለ ላይ ወጪ ከመደረጉ በፊት ስለወጪው የተሟላ ማስረጃ መቅረብና ስልጣን ባለው አካል መፈቀድ እንዳለበት ይገልጻል። በመሆኑም በመመሪያው መሠረት መፈጸሙን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፡-

በወጪ ማስመስከሪያ ላይ በተለያዩ የማዘጋጀት ስራ ብር 3,401,428፣ የማረጋገጥ እና የማጽደቅ ኃላፊነት ላይ ብር 15,355.86 ሳይፈረም በአጠቃላይ ብር 3,416,783.86 የተከፈለ መሆኑ፤

ታውቋል፡፡

III ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)

- በንብረት ማስቀመጫ መጋዘን ውስጥ ከ2008 ዓ.ም ጀምሮ አገልግሎት የማይሰጡ ሆነው የተመዘገቡ ንብረቶች መወገድ ሲገባቸው ሳይወገዱ የሚገኙ መሆኑ፤
- ገቢ እና ወጪ በአንድ (በንብረት ክፍል ኃላፊ) የሚሰራ መሆኑ፤
- ቋሚ ዕቃ መለያ ቁጥር (tag no) በንብረቶች ላይ ያልተለጠፈ መሆኑን፤
- በ2015 በጀት ዓመት የቋሚ የንብረት ቆጠራ ቢደረግም የንብረቶችን ከወጪ ቀሪ የሚያሳይ ማመዛዘኛ ያልተሰራ መሆኑ፤
- የኦሮሚያ ፖሊስ ኮሚሽን 5 ፒክ አፕ መኪኖችን ቢጠይቅም 7 ፒክ አፕ መኪኖች የተሰጠው ሲሆን የቀድሞ ሚኒስትር በቀን 10/06/2014 ዓ.ም የኦሮሚያ ፖሊስ ኮሚሽን የጠየቀውን መኪኖች ለ6 ወራት በውስት እንዲሰጣቸው ቢፈቅዱም መኪኖቹ ግን አዲቱ እስከተካሄደበት ቀን (03/03/2016 ዓ.ም) ድረስ ያልተመለሱ መሆኑ፤
- ኢት 4-15971 የሆነ መኪና ለደቡብ ምዕራብ ክልላዊ መንግስት የማዕድን ውሃ እና ኢነርጂ ኤጀንሲ ተሰጠ ቢባልም ስለመሰጠቱ ማስረጃ አለመቅረቡ ፤
- ኢት 4-15987 የሆነ መኪና ለመከላከያ ተሰጠ ቢባልም ስለመሰጠቱ ማስረጃ አለመቅረቡ፤
- የመ/ቤቱ 16 ተሸከርካሪዎች ለመሆናቸው የባለቤትነት መታወቂያ/ሊብሬ ያልቀረበላቸው ተገኝተዋል፡፡እነርሱም፡-3-60412፣ 3-04044፣ 3-58715፣ 3-60411፣ 3-58713፣ 4-15027፣ 3-58719፣ 4-03350፣ 3-09764፣ 4-0700፣ 4-0097፣ 4-08849፣ 4-01221፣ 4-01227፣ 4-01219፣ 4-08937 ሊብሬ ያልቀረበላቸው ተሸከርካሪዎች ሆነው ተገኝተዋል፡፡

እርምጃ ያልተወሰደባቸው ያለፉት በጀት ዓመታት አዲት ግኝቶች፤

የ2013 በጀት ዓመት ግኝቶች፤

ከተለያዩ ክልሎች ለመጡ የሥልጠና ተሳታፊዎች መፈጸም ካለበት የውሎ አበል ክፍያ በላይ ብር 67,470.00 አላግባብ ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤
ከሥራ ለለቀቁ ሰራተኞች ብር 14,229.93 የደመወዝ ክፍያ አላግባብ የተፈጸመ መሆኑ፤ በአዲቱ ወቅት ታውቋል፡፡

የፌዴራል ዋና አዲተር መሥሪያ ቤት

ሚያዚያ/ 2016